

Birgit Brunborg og Hedvik Haaheim-Simonsen

DIAKONHJEMMET HØGSKOLE

RAPPORT 2015/3

Samstemte forflytningsprosedyrer på høgskole og i praksisfelt

*Et samarbeidsprosjekt mellom Diakonhjemmet
Sykehus og Diakonhjemmet Høgskole*

Denne rapporten er utgitt av

Diakonhjemmet Høgskole

Postboks 184, Vinderen

N-0319 Oslo

<http://www.diaconhjemmet.no/dhs>

Rapport: 2015/3

ISBN: 978-82-8048-152-8 elektronisk

ISSN: 1891-2753

Elektronisk distribusjon:

Diakonhjemmet Høgskole

Omslag

Aud Gloppen, Blæst Design

Opphavsrettigheter

Forfatteren har opphavsrettighetene til rapporten.

Nedlasting for privat bruk er tillatt.

Mangfoldiggjøring, videresalg av deler eller hele rapporten er ikke tillatt uten avtale med forfatterne eller Kopinor.

FORORD

Høsten 2013 fikk Diakonhjemmet Høgskole en ny utfordring. Det viste seg at mange sykepleierstudenter ved Diakonhjemmet Høgskole praktiserte utdaterte forflytningsprosedyrer i sin praksis på Diakonhjemmet Sykehus. Det viste seg å være spesielt utfordrende fordi den teoretiske undervisningen de hadde fått bygget på oppdatert forskning og utvikling på området. Det betyr at studentene trass i oppdatert undervisning var blitt sosialisert inn i en kultur som praktiserte utdaterte forflytningsteknikker på veien fra undervisningen hadde funnet sted til de praktiserte forflytning av pasienter på sykehuset. Denne sosialiseringen kan ha foregått i skolens øvingscenter eller i praksisfeltet i første studieår.

Høgskolen tok tilbakemeldingene fra DH på alvor og tok initiativ til et samarbeidsprosjekt mellom høgskolen og sykehuset.

Førstelektor Birgit Brunborg og bedriftsfysioterapeut Hedvik Haaheim-Simonsen utformet en søknad om samarbeidsmidler og fikk tildelt kr. 50.000,- til formålet.

Oslo 18. juni 2015

Birgit Brunborg og Hedvik Haaheim-Simonsen

INNHALDSFORTEGNELSE

Sammendrag	4
Innledning	5
Målsettinger, problemstilling og tilnærming	5
Gjennomføring og resultater	6
Konklusjon	8
Referanser	8

SAMMENDRAG

Finansiering

Prosjektet har fått støtte fra samarbeidsprosjekt midler fra Institutt for sykepleie og helse (ISH) ved Diakonhjemmet Høgskole (DH).

Samarbeidspartnere

Diakonhjemmet Sykehus ved bedriftsfysioterapeut Hedvik Haaheim-Simonsen og Diakonhjemmet Høgskole ved førstelektor Birgit Brunborg.

Bakgrunn for prosjektet

Det stilles krav til at det i høyere utdanninger bør være nær kontakt mellom forskning og undervisning (Frihet med ansvar Kunnskapsdepartementet, NOU 2000: 14). Kunnskapsdepartementet presiserer at studentene skal gis innsikt i - og lære å mestre kunnskap på et avansert nivå. De skal være oppdatert om den nyeste utviklingen på eget fagfelt, noe som i praksis medfører at de også må lære om de nyeste forskningsresultatene på eget fagområde. utfordringene med å tilrettelegge for at studentene lærer forskningsbaserte og oppdaterte måter å hjelpe personer i forflytnings situasjoner er derfor et prioritert område både i den teoretiske undervisningen og den praktiske oppfølgingen.

Hensikt og mål

- Forflytningsprosedyrer i teori og praksis bygger på et felles kunnskapsgrunnlag
- Lærerne, studentene og sykepleierne i praksis utfører samstemte forflytningsprosedyrer

Problemstilling:

- Samstemt forflytningskunnskap og forflytningsmetoder på Diakonhjemmet Høgskole og Diakonhjemmet Sykehus

Gjennomføring og resultater

Ut fra finansielle tildelinger planla prosjektansvarlige en felles fagdag for forflytningsveiledere ved DS og lærere ved DH med fokus på kunnskapsbasert og oppdatert forflytning. Programmet inkluderte forskningsbasert kunnskap på området og trening på forflytningsmetoder og prosedyrer.

Ti lærere fra DH og 20 forflytningsveiledere på DS deltok på forflytningsdagen. Avslutningsvis ga de uttrykk for at det var lærerikt med en gjennomgang av aktuell forskning og erfaring på området. Samarbeid om ulike måter å forflytte på ble også godt vurdert.

Konklusjon

Det ble konkludert med at felles fagdag var inspirerende og lærerikt og at det godt kan gjentas som en årlig foreteelse.

INNLEDNING

Det stilles krav til at det i høyere utdanninger bør være nær kontakt mellom forskning og undervisning (Frihet med ansvar Kunnskapsdepartementet, NOU 2000: 14). Kunnskapsdepartementet presiserer at studentene skal gis innsikt i - og lære å mestre kunnskap på et avansert nivå. De skal være oppdatert om den nyeste utviklingen på eget fagfelt, noe som i praksis medfører at de også må lære om de nyeste forskningsresultatene på eget fagområde. Utfordringene med å tilrettelegge for at studentene lærer forskningsbaserte og oppdaterte måter å hjelpe personer i forflytningssituasjoner er derfor et prioritert område både i den teoretiske undervisningen og den praktiske oppfølgingen.

Diakonhjemmet Høgskole har fått tilbakemelding fra Diakonhjemmet Sykehus om at mange av studentene bruker utdaterte forflytningsprosedyrer. Dette er litt underlig siden studentene fikk oppdatert undervisning i kunnskapsbaserte forflytning høsten 2013. Birgit Brunborg har utviklet prosedyrene på bakgrunn av relevant forskning og erfaring på området i samarbeid med blant annet forflytningsveiledere på Diakonhjemmet Sykehus. Prosedyrene inngår som et kapittel i et internettbasert læringsverktøy PPS (praktiske prosedyrer i sykepleietjenesten) som er utviklet av forlaget Cappelen Damm. Prosedyrene er kvalitetssikret av ekspert på området, dvs. fysioterapeut Per Halvor Lunde.

Det betyr at studentene trass i oppdatert undervisning har blitt sosialisert inn i en kultur som praktiserte utdaterte forflytningsprosedyrer på veilen fra undervisningen fant sted til de praktiserte forflytning av pasienter på sykehuset. Denne sosialiseringen kan ha foregått i skolens øvingscenter, i praksisfeltet på sykehjem i første studieår eller på steder hvor studentene har arbeidet utenom studietiden.

Det er godt kjent at mange lærere på høgskoler underviser og veileder studenter i utdaterte forflytningsmetoder (van Wyk, Andrews and Weir 2010). Dette er også observert i Diakonhjemmet Høgskole. Forskningsstudier viser til at mange studenter sosialiseres inn i en praksiskultur hvor det praktiseres utdaterte prosedyrer som for eksempel løfting av pasienter enda det er mange år siden helsepolitiske føringer fraråder slike prosedyrer fordi det medfører stor skaderisiko for både de som mottar og gir forflytningshjelp (Cornish and Jones 2010, Kneafsey et al 2012). Ugunstige forflytninger har medført store utgifter for samfunnet i form av både korte og langvarige sykemeldinger. Ved manglende samsvar mellom teori og praksis vil sykepleiestudenter vanligvis forkaste prinsipper de har lært på skolen og sosialiseres inn i gjeldende praksis (van Wyk, Andrews and Weir 2010).

Høsten 2013 ble problemet løftet frem. Lærerne fikk beskjed om å oppdatere seg på forflytningsprosedyrer i PPS og veilede i henhold til det, dagens retningslinjer og bestemmelser. Samtidig iverksatte vi andre tiltak for å øke kompetansen i lærerstaben. I den forbindelse ble det tatt initiativ til et samarbeidsprosjekt om forflytning mellom Diakonhjemmet Høgskole og Diakonhjemmet Sykehus.

MÅLSETTINGER, PROBLEMSTILLING OG TILNÆRMINGER

Målsettinger:

- Forflytningsprosedyrer i teori og praksis bygger på et felles kunnskapsgrunnlag
- Lærerne, studentene og sykepleierne i praksis utfører samstemte forflytningsprosedyrer

Problemstilling:

- Samstemt forflytningskunnskap og forflytningsmetoder på Diakonhjemmet Høgskole og Diakonhjemmet Sykehus

Arbeidsmetode

I henhold til bevilgede finansielle ressurser besluttet prosjektansvarlige å arrangere en felles fagdag for forflytningsveiledere på DS og lærerpersonalet på DH. Dagen skulle ha fokus på kunnskapsbaserte forflytningsmetoder og praktisk øving på ulike forflytningssituasjoner.

Etiske hensyn

Brukermedvirkning og hjelp til selvhjelp i forflytning vil vektlegges i alle prosedyrene/øvelsene.

Nytteverdi

Når det ytes helsehjelp er det et krav at tjenestene som ytes er forsvarlige og i tråd med Helsepersonellovens (Helsepersonelloven 1999), Pasientrettighetslovens (Pasient- og brukerrettighetsloven 1999), og Arbeidsmiljølovens (Arbeidsmiljøloven 2005) krav og plikter.

Helsepersonelloven pålegger helsepersonell å gi mottaker av helsehjelp alle opplysninger som er nødvendige for at han skal kunne gi et informert samtykke til aktiviteten som planlegges gjennomført (se Helsepersonelloven § 10 og pasientrettighetsloven § 3-5). I forflytningssammenheng betyr det at pasienten som skal forflyttes har informasjon om alle forhold rundt aktiviteten, og er enig i og samtykker i prosedyren. Arbeidsmiljølovens formål er blant annet å sikre et arbeidsmiljø som gir grunnlag for en helsefremmende og meningsfull arbeidssituasjon, og som gir full trygghet mot fysiske og psykiske skadevirkninger.

Arbeidsmiljøloven og pasientrettighetsloven (samt annen helselovgivning) er alle særlover. Dette innebærer at ingen av dem i utgangspunktet har forrang fremfor andre særlover.

Følgelig vil praktisering av kunnskapsbaserte og oppdaterte forflytningsstrategier forebygger at både den som forflytter og den som blir forflyttet pådrar seg skader. God informasjon om forflytningsstrategier og brukermedvirkning vil også forhindre at pasienter utsettes for krenkelser samtidig som det stimulerer brukerens egenomsorg og dermed fremmer rehabilitering.

GJENNOMFØRING OG RESULTATER

I første samarbeidsmøte mellom DH og DS ble det fattet en beslutning om å arrangere en felles forflytningsdag for lærere på høgskolen og forflytningsveiledere ved sykehuset. Det ble skrevet en søknad om samarbeidsmidler som med innvilget med et beløp på kr. 50.000,-. Ut fra disse ressursene planla vi et program, dvs. en forflytningsdag som skulle inkluderte gjennomgang av forskning og annen relevant litteratur på området samt trening på ulike forflytningssituasjoner. Det skulle øves på både manuelle forflytningsstrategier og forflytning ved hjelp av personløfter. Tiltak som stimulerer til mobilisering og rehabilitering ved forflytning skulle være et sentralt tema.

Videre ble tre forflytningsveiledere, Mats Olsen, Knut Pettersen og Liv Hilde Olsen på sykehuset kontaktet for mulig samarbeid om programmet. De tok utfordringen og det ble arrangert to samarbeidsmøter mellom dem og prosjektansvarlige. I det første møtet på vårparten, dvs. 10. juni planla vi programmet og fordelte oppgaver.

Ansvar for

- Presentasjon av forskning og fagutvikling på feltet: Birgit
- Opplegg for trening på ulike forflytningssituasjoner: Hilde, Mats og Knut
- Innkalle forflytningsveiledere på sykehuset: Hedvik
- Skaffe nødvendig forflytningsutstyr fra sykehuset: Hedvik
- Innkalle lærere på høgskolen: Birgit
- Bestille øvingscenteret og lunch: Birgit
- Sjekke at nødvendig forflytningsutstyr var oppdatert og tilgjengelig på øvingscenteret: Birgit

I det andre møtet etter sommeren, dvs. 12 august kvalitetssikret vi programmet, innholdet og gikk gjennom deltakerlisten.

Program: Forflytningsdag.

Kl. 09.00-09.45	Kunnskapsbasert forflytning, en innledning ved Birgit Brunborg - DH
Kl. 10.00-10.45	Øve på ulike forflytningssituasjoner ved Mats Olsen, Knut Pettersen, Liv Hilde Olsen - DS
Kl. 11.00-11.45	Øve på ulike forflytningssituasjoner ved Mats Olsen, Knut Pettersen, Liv Hilde Olsen - DS
Kl. 11.45-13.30	Lunch – kantina på høgskolen
Kl. 13.30-14.30	Øve på ulike forflytningssituasjoner ved Mats Olsen, Knut Pettersen, Liv Hilde Olsen – DS

På høgskolen inngikk programmet i ordinær møteaktivitet, dvs. Pedagogisk Forum. Programmet ble gjennomført etter planen 3. september. Om lag 10 lærere fra DH og 20 forflytningsveiledere fra DS deltok på forflytningsdagen.

Deltakerne ga uttrykk for at det var lærerikt og nyttig med en gjennomgang av aktuell forskning og erfaring på området. Samarbeid om ulike måter å forflytte pasienter på i ulike situasjoner ble vurdert som meget nyttig både arbeidslivet og privat. I tillegg gav deltakerne uttrykk for at det var gøy og fint å jobbe sammen rundt forskjellige problemstillinger. En fin måte å bli bedre kjent på som godt kan gjentas.

Regnskap

Beregning av honorar.

Fagpersoner med bachelorkompetanse lønnes med kr. 205,80 per time.

- En undervisningstime utgjør kr. 205,80 x 4 = kr 823,20
- Øvrige timer til veiledning og møter lønnes med kr 205,80 per time.

Fagpersoner med mastergradskompetanse lønnes med kr. 242,80 per time.

- En undervisningstime utgjør kr. 242,80 x 4 = kr 971,20
- Øvrige timer til veiledning og møter lønnes med kr 242,80 per time.

Regnskap

	Undervisning og møter	Møter og prosjektstyring	Beverting	Diakonhjemmet Sykehus	Diakonhjemmet Høgskole
Liv Hilde Olsen	Kr. 3087,00			Kr. 3087,00	
Mats Olsen	Kr. 3087,00			Kr. 3087,00	
Knut Pettersen	kr. 2913,60			kr. 2913,60	
DH v/Birgit Brunborg	Kr. 1288,60	Kr. 23278,80			Kr. 24567,40
DS v/Hedvik Haaheim-Simonsen		Kr. 10.000,00		Kr. 10.000,00	
Kantinen			Kr. 3344,00	2/3 = kr. 2230,00	1/3 = kr. 1115,00
Prosjektmiddag			Kr. 3000,00	Kr. 1500,00	Kr.1500,00
Samlede utgifter				Kr. 22.817,60	Kr. 27.182,40

KONKLUSJON

Det ble konkludert med at felles fagdag var inspirerende og lærerikt og at det godt kan gjentas som en årlig foreteelse.

REFERANSER

Cornish J, Jones A. Factors affecting compliance with moving and handling policy: Student nurses' views and experiences. *Nurse Educ Pract* 2010;10(2):96-100.

Kneafsey R, Ramsay J, Edwards H, Callaghan H. An exploration of undergraduate nursing and physiotherapy students' views regarding education for patient handling. *J Clin Nurs* 2012;21(23-24):3493-3503.

Wyk PM, Andrews DM, Weir PL. Nurse perceptions of manual patient transfer training: Implications for injury. *Work* 2010;37(4):361-373.

Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern (Arbeidsmiljøloven) av 2005-06-17-62. (Arbeids - og sosialdepartementet).

Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (Helse- og omsorgstjenesteloven) av 2011-06-24. HOD (Helse- og omsorgsdepartementet).

Lov om pasient- og brukerrettigheter (Pasient- og brukerrettighetsloven) av 1999-07-02. HOD (Helse- og omsorgsdepartementet).

Lov om helsepersonell m.v. (Helsepersonelloven) av 1999-07-02. HOD (Helse- og omsorgsdepartementet).

Diakonhjemmet Høgskole har røtter tilbake til 1890, og er en virksomhet under stiftelsen Det Norske Diakonhem. Høgskolen har 2500 studenter og 200 ansatte, fordelt på studiesteder i Oslo og Rogaland.

Høgskolens faglige fokus er diakoni, verdier og profesjonell praksis.

Formidlingen er en viktig del av samfunnsoppdraget til Diakonhjemmet Høgskole. Publikasjonene fra høgskolen skal bidra til dette ved å skape dialog med praksisfelt og samfunn. I tillegg skal formidlingen være med på å omsette FoU-resultater i praksis.